Ministry of Health of Ukraine
Kharkiv National Medical University
Department of Philosophy and Social Sciences

Existential Dimensions of Life: Philosophy, Medicine, Spirituality.

In Honor of the 80th Anniversary of Alla Petrivna Alekseenko (1946–2021)

Proceedings of the Interdisciplinary Scientific and Practical Conference with International Participation, Kharkiv, March 20, 2026

Kharkiv 2026

Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет
Кафедра філософії та суспільних наук

Екзистенційні виміри життя: філософія, медицина, духовність.

До 80-річчя Алли Петрівни Алексеєнко (1946–2021)

Матеріали
міждисциплінарної науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Харків, 20 березня 2026 р.

Харків 2026

УДК 1:61:130.12:111.11(082)
Е 45

Друкується за рішенням вченої ради
Харківського національного медичного університету.
Протокол № 4 від 23.04.2026 р.

Редакційна колегія:
Наконечна Оксана Анатоліївна, докторка медичних наук, професорка
Карпенко Катерина Іванівна, докторка філософських наук, професорка
Абашнік Володимир Олексійович, доктор філософських наук, професор

Е45 Екзистенційні виміри життя: філософія, медицина, духовність. До 80-річчя Алли Петрівни Алексеєнко (1946–2021): матеріали міждисциплінарної науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Харків, 20 березня 2026 р. / ред. кол.: О. А. Наконечна, К. І. Карпенко, В. О. Абашнік. Харків: ХНМУ, 2026. 262 с.

Existential Dimensions of Life: Philosophy, Medicine, Spirituality. In Honor of the 80th Anniversary of Alla Petrivna Alekseenko (1946–2021): Proceedings of the Interdisciplinary Scientific and Practical Conference with International Participation, Kharkiv, March 20, 2026 / editor. col.: O. A. Nakonechna, K. I. Karpenko, V. O. Abashnik. Kharkiv: KhNMU, 2026. 262 p.

У цій збірці з нагоди 80-річчя професорки А. П. Алексеєнко представлені результати досліджень фахівців та молодих науковців у сфері медицини, філософії, політології, соціології, історії з різних наукових та навчальних закладів України, а також дослідників зарубіжних країн, зокрема, з Австрії, Італії, Великої Британії, Німеччини, Сінгапуру, Швейцарії, Японії. Крім названої тематики, пленарні та секційні доповіді також акцентують увагу на проблемах духовності в Україні та світі. Окрема секція доповідей присвячена студентським дослідженням. Для науковців, викладачів, аспірантів та всіх зацікавлених.

©Автори, 2026

РОЛЬ СУСПІЛЬНИХ НАУК В НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Томіліна Тетяна Вікторівна, кандидатка медичних наук, доцентка, декан стоматологічного факультету
Старкова Ірина Володимирівна, кандидатка медичних наук, доцентка, заступниця декана стоматологічного факультету
Кондрусик Наталія Юріївна, кандидатка медичних наук, доцентка, заступниця декана стоматологічного факультету
Шушляпіна Наталія Олегівна, кандидатка медичних наук, доцентка, доцентка кафедри оториноларингології
(Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна)

Вимоги сьогодення диктують імплементацію сучасних і наукових позицій разом із покращенням якості підготовки фахівців сфери охорони здоров'я як професіоналів, що відмінно знають і роблять свою справу. Насамперед акцентується увага на особистісних рисах та емоційних характеристиках медичних працівників [2, с. 103]. Натепер у лікаря виділяють «потенціал особистості», що має комплекс складових частин, основними з яких є формування можливості прийняття рішень у ситуаціях невизначеності або вибору, толерантність, життєстійкість, мудрість та емоційний інтелект [3, с. 5].

Парадигма навчання студентів у медичному закладі вищої освіти набуває інноваційних напрямів діяльності, а саме – міждисциплінарного формування сутності освітнього процесу, підвищення духовності в сукупності особистісних характеристик майбутніх лікарів і засвоєння ними ґрунтовної теоретичної бази знань, навичок та компетенцій [1, с. 259].

У Харківському національному медичному університеті пропонується низка основних та вибіркових дисциплін, що спрямовані на становлення всебічно розвиненої людини, якою повинен стати випускник вишу. Кожен курс містить у собі освітні компоненти, які, на наш погляд, дозволяють здобувачу вищої освіти сформувати в собі широкий світогляд, розвинути навички поведінки та свідомості, що притаманні інтелігентній особистості, якою має бути лікар. Це стає вкрай важливим сьогодні, коли існують коливання настрою в суспільстві, що зумовлено впливом повномасштабної війни.

Завдяки певним вибірковим дисциплінам здобувач освіти пізнає соціум з позицій вивчення культури, звичаїв, притаманних українцям, фольклору, що є історико-соціальним явищем. Також у межах навчання в медичному університеті вивчаються питання християнської етики й моралі, які формують у студента такі риси, як милосердя, справедливість. Не оминає медичний виш і опанування основних політичних систем та явищ, погляду на державну владу й політичні процеси в українському суспільстві. Отож, суспільні науки об'єднують студентів як представників української нації навколо спільних цінностей.

Враховуючи викладене, є зрозумілим, що вивчення суспільних наук стає вкрай важливим та необхідним під час навчання в медичному виші. Освітня програма формується таким чином, щоб кожного року здобувач освіти обов'язково обирав та проходив вивчення однієї з дисциплін, що виходять за межі суто професійних навчальних компонентів. Тож в університеті формуються не тільки конкурентоспроможні професіонали, а й всебічно розвинені особистості.

Таким чином, сьогодні ми формуємо сучасного лікаря, який керується загальними принципами гуманізму, має широкий світогляд та цінності, притаманні українському суспільству, що є необхідним під час війни. Чітка позиція лікаря в соціумі в сукупності з професіоналізмом стає певним прикладом для людства.

Список використаних джерел

1. Кахно І. В. Особистісне становлення майбутнього лікаря в умовах вищого навчального медичного закладу. Збірник наукових праць Проблеми сучасної психології. 2019. № 30. С. 257–267. https://doi.org/10.32626/2227-6246.2015-30.%p
2. Павлюк Т. В. *Особливості емоційної сфери медичних працівників* / Т. В. Павлюк, Т. І. Толокова. *Медична освіта*. 2018. № 1. С. 103–107.
3. Чернявська Т. П. Розвиток особистісного потенціалу [Електронний ресурс]: курс лекцій. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. 2024. 83 с.

125 РОКІВ З ДНЯ ВІДКРИТТЯ ЗУБОЛІКАРСЬКОЇ ШКОЛИ Л. Д. ЗАНДБЕРГА В КИЄВІ

Рябоконь Євген Миколайович, доктор медичних наук, професор, професор кафедри стоматології

Рябоконь Роман Євгенович, здобувач освіти, факультет психології

(Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків, Україна)

Актуальність теми. Вивчення історії медицини дає можливість простежити еволюцію професійної зуболікарської освіти та проаналізувати організаційні аспекти охорони здоров'я минулого. Межа XIX і XX століть ознаменувалася появою спеціалізованих зуболікарських закладів у великих містах, і ця тенденція яскраво проявилася в українських губерніях. Історичні свідчення вказують на формування мережі освітніх установ зуболікарського профілю не тільки в Києві, а й у Харкові, де в той самий період функціонувала одна зуболікарська школа і у вересні 1900 року відкривалася друга зуболікарська школа В.Я. Дубовського. На цьому тлі відкриття приватної школи доктора Л.Д. Зандберга в Києві являє собою показовий приклад розвитку приватної ініціативи у сфері медичної підготовки.

	Федоренко О. О. *ЗООВОЛОНТЕРСТВО ТА ЗООАКТИВІЗМ В УМОВАХ ЛІМІНАЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА*	**162**
	Єрьоменко Г. В., Бездітко Т. В. *СУСПІЛЬСТВО ТА ТЕХНОЛОГІЇ У РОЗДУМАХ АЛЛИ ПЕТРІВНИ АЛЕСЕЄНКО*	**164**
	Омельченко В. В. *ВІЙСЬКОВЕ ВДІВСТВО В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: ОБГРУНТУВАННЯ ПРОБЛЕМИ*	**166**
	Томіліна Т. В., Старкова І. В., Троценко О. В., Старкова В. Д. *ЗАЛУЧЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО ЗАХОДІВ УНІВЕРСИТЕТУ – ПОДОЛАННЯ ВИКЛИКІВ ВІЙНИ*	**169**
	Бабаєв Р. Ф. *ДІДЖЕЇНГ ЯК ФОРМА АВТОРСТВА ТА РЕСУРС SOFT POWER: ВІД КОНЦЕПТУАЛЬНОГО МОНТАЖУ ДО ІНФРАСТРУКТУРИ МІСЦЬ*	**171**
	Фоміна Л. В., Половинко О. С. *ФІЛОСОФІЯ ГУМАНІТРАНОГО ЗНАННЯ І ПРОБЛЕМА ДУХОВНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ МОВНОМУ ПРОСТОРІ*	**173**
	Нешко С. І., Зроднікова К. В., Єгоркіна Д. М. *ЕМОТИВНА ФРАЗЕОЛОГІЯ ЯК ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ ДУХОВНОГО СВІТУ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ*	**177**
	Варипаєв О. М. *ЕПІСТЕМОЛОГІЧНІ ВИМІРИ ДУХОВНОСТІ В ОСВІТІ*	**179**
	Рябоконь Є. М., Рябоконь Р. Є. *ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ЗМІНИ ПРОФЕСІЙНИХ ПЕРЕКОНАНЬ П. Г. ДАУГЕ ТА ЇХ ВПЛИВ НА КРИЗУ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ*	**183**
	Завгородня Н. І., Горецька А. М., Завгородня Л. В. *ПОСТТРАВМАТИЧНЕ ЗРОСТАННЯ В КОНТЕКСТІ РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ: ДУХОВНИЙ АСПЕКТ*	**187**
	Томіліна Т. В., Старкова І. В., Кондрусик Н. Ю., Шушляпіна Н. О. *РОЛЬ СУСПІЛЬНИХ НАУК В НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПІД ЧАС ВІЙНИ*	**189**
	Рябоконь Є. М., Рябоконь Р. Є. *125 РОКІВ З ДНЯ ВІДКРИТТЯ ЗУБОЛІКАРСЬКОЇ ШКОЛИ Л. Д. ЗАНДБЕРГА В КИЄВІ*	**190**